

Örnek, Sedat Veyis 1959 “Bir Şehirden Üç Kişi”, *Varlık Dergisi*, 15 Ocak, Sayı 494, 21.

BİR ŞEHİRDEN ÜÇ KİŞİ

Sedat Vevis ÖRNEK

S E L İ M :

Tepemde birden canlar çalınmaya başladı. Baktım Stieleskirche'nin yanındayım. Kilise ışıklarına rağmen gecenin içine bir kabus gibi çökmüştü. Islak taş duvarlarının dibinde, ta orta çağdan kalma karanlıklar vardı. Bir ben, bir kilise, bir de gece. Pekli ötekiler nerelerde? Daha bir gün öncesine kadar sokakları, dükkânları, çarşıları, sesleri, iri elleri, Gina saçları, halb-stark paltoları, gebe karnları, cigaraları, ağzaları, selâmları, şakları, hediyeleri, ışıkları ve kavgalarıyla dolduran ötekiler nerede? Ötekiler hep evlerine mi dolmuşlar? Pencerelelerini, kapılarını sıkı sıkıya kapayıp, arkalarını kol demirleri mi vurmüşler? Omuzuma korkak bir el dokundu. Baktım Pakistanlı Selim.

"— Merhaba!" dedi.

"— Merhaba!" dedim.

Selim'i sevmiyorum. İri, yağlı bir tavan arası böceği gibi şıman ve tıknaz. İçerlek kahve rengi gözlerinde küçük haysiyetsiz oyunlar, yalancı samimiyetler var. Saçları bir ceviz kadar yağlı, yapısız, hint kokulu. Almanca'yı eze eze bir seyler anlatıyor. Onda Pakistan'ın kaderi yok. Birden Zeynelabidin'i hatırlıyorum. Bengal kılığında dair ne harikulade skeçleri vardı. Kargalar ölümlerini gözbebeklerine konuşurlardı. O skeçlerde gök sıyah bir inek karnı gibi sarkmış, ha boşandı, ha boşanacaktı. Koklasız yağmurdan evvelki o serinliği duyardınız Selim'de bunlardan eser yok.

Ana yalnızdı. Yalnızlık bir Buda heykeli gibi içine bağdaş kurmuş, oturmuştu. Odasını, hintçe plâklarını, Pakistan'da biten bilmem hangi otun üzerine hazırladığı doktora tezinin müddetlerini bırakmış, gecenin bu saatinde sokağa çıkmıştı. Sigara verdi. Kıbriti çakan eli titriyordu.

"— Açık bir kahve olsa da gitsek." dedi.

"— Yok ki!"

"— Sinemalar da mı kapalı?"

"— Sinemalar da kapalı."

"— Meyhaneler?"

"— Bugün her yer kapalı!"

"Bözetuya vermek için, paltosunun yakasını kaldırdı.

"— Bari!" dedi, "Kureyşi'ye gideyim. Pakistan'dan çay göndermişler. Oturur içeriz." Köseyi döndü. Dumanlı, sıcak sıcak bir bardak çay ne güzeldi. Birden yalnızlığını daha kuvvetli duydum. Verdiği sigaranın ateşleyle bir başka sigara yaktım. Döndüm kiliseye baktım. İsa'yı yine çarına germişlerdi. Güzel erkek yüzü göğsüne düştü.

F U J İ M O T O :

Neckarbrücke'de bir karaltı gördüm. Eğilmiş suya bakıyordum. Yanına vardım. Örkek döndü. Tanıdım. Fujimoto!

"— Merhaba Japonoğlu!" dedim.

Anlamadı. Ama derhal savunmaya geçti. İri, bağa gözlüklerinin arkasından güldü. Yüzü aydınlanırdı gibi oldu.

"— Guten Abend!" dedim.

"— Guten Abend!"

"— Yalnız mısınız?"

Yalnızım demedi, diyemedi. Gururu yalnızlığından da büyüktü. Ama yalnızdı. Uzaklardan gelen bir keman sesi gibi, dağ başında bir isimsiz ot, bir böcek gibi yalnızdı. İklimiz de köprünün parmaklıklarına dayanarak Neckar'a baktık. Neckar alttan, köyü, ağdalı bir sessizlikle akıyordu.

Onun memleketini biraz olsun tanıyordum. Nisanda seftali ağaçları şir gibi çiçek seyyordu. Çabuk çabuk yürüyorlar, hep gülyüyorlar. akşamları dez kırıp ana pırinec başına edep oturuyorlardı. Aşkları, ölümleri, ölüm üzerine yaktıkları türkülerini büyüttü. İnce sesli, kimonolu geysalar "Şinanıyoruyor" u söyüyorlardı ayın beyazına bakıp. Temiz odalarını inandırdıkları Tanrılarıyla oturuyorlardı. Eleri güzeldi ve bu eller bir yelpaze tutarken, yelpazeden daha güzel oluyordu.

Döndü, elini uzattı:

"— Gute Nacht!"

Sağ eli bir kireç ocağı gibi yanmıştı. Küçük, zooloji kitaplarına girmemiş, sevimsiz bir havaya benzeyordu bu el.

"— Senin ellerin çirkin" dedim. "Halbuki öteki Japonların elleri güzel."

"— Harpte oldu" dedi. "Harbi sevmiyorum."

"— Harbi kimse sevmez."

"— Sevenler de var."

İstasyona kadaş beraber yürüdük. Son trenle köyüne gidecekti. Açık bir pencereden kalın bir ses geliyordu. Luka'dan bir âyet okuyordu: "... Ve Allah dünyayı sevdiğinden yarattı!"

"— Yalan" dedi Fujimoto. "Kandan!"

Sonra Allahbasarıladık bile demeden ırkına has, çevik adımlarla istasyonun kapısından girip kayboldu.

KEDİ SEVEN KIZ :

Kar başladı. Temiz, döne döne yağan bir kar. Parka girdim. Bir kanapede, kucakında bir kedi, bir kız oturuyordu. Tek kelime söylemeden yanına oturdum. Tek kelime söylemedi. Yalnız döndü, bir an bana baktı. Gecenin içinde mahzun, ağlamaklı gözleri vardı. Kediyi okşadı. Bu, Resat Enis'in romanlarındaki gibi aklıktan ve soğuktan surati uzamış, sevimsiz, rezil rüsva bir şeydi. Oldu bitti kedileri ve köpekleri sevmem. Hadi efkârı, garip zağarlar, vefah karabaşlar, babayanı çoban köpekleri bir yanına, ama o kadınların nitten tasmalarla yanlarında gezdirdikleri, aylar başka her şeye benzeyen, zaman-zaman bir Picasso resmi kadar acı, sapık mahlûklar yok mu. Deli eder beni. Aklıma ağızına attığın lokmayı gözetleyen, senden evvel yutkunmuş arsız, hürsüz, tembel kediler geldi.

"— Atın o kediyi kucakınızdan!" dedim.

"— Niçin?" dedi hayretle.

"— Ben kedileri sevmem."

"— Sevmez misiniz? Neden?"

"— Bilmem. Sevmem işte."

"— Yazık" dedi. Tuttu kediyi suratından optü. Kedi hazzdan gözlerini yumdu. Küfür etmek geçti içimden, yapamadım. Kız, kedinin başını göğsüne bastırdı, mantosuyla örtmeye çalıştı. İlyce anlamadımın bir şive ile kediyi birşeyler söylüyordu. Kedi kuyruğunu oynatıyor, mesut mırıldanıyordu.

"— Eğer şu kediyi kucakınızdan atmazsanız..."

"— Ne istiyorsunuz zavallı hayvandan?"

"— Sizin mi bu kedi?"

"— Hayır. Burada buldum. Yalnızdı."

Bu defa ilyice göz göze geldik. Uzandı, şımandan öptü beni. Dudakları buz gibiydi. Ellerinden tuttum, parkın kuytu bir yerine sürükleddim. Hiç sesini çıkarmadı. Karın üzerine sırt üstü uzandı. Sıcak, sak nefesli bir insan soğğunun üzerine eğildim. Kedi baş ucumuzda bir Allen Poe kedisini gibi miyavlıyordu. Kediyi korkunc bir tekme savurdum.

den beter bir sesle havlıyacaktı. Jack tırnaklarını köpeğin boğazına gömecekti, ama pek iyi tutamıyacaktı. Hayvan bir kırılıp, bükülmeyle elinden kurtulacaktı, zehirli ağı dişlerini Jack'in başına batıracaktı. Gergin bu Altın Üçüncü Sokak'taki o iğrenç hayvan doktoru, herifin, ağı dişini çekerken çenesini kirayazdı. Zamankinden daha çok canını yacacaktı ama yine de gık demiyecaktı. Köpekle alt alta üst üste yuvarlanacaktı. Köpek kalçasına yapışmış gibi bırakıyacaktı. Margie ise, Jack'in kendisini kurtarmak için ne cesaret gösterdiğini gözleriyle göreyek gözyaşlarını tutamıyacaktı, korku içinde olacaktı, onun için dualar edecekti; onu o an'a kadar anlamadığı için. Üstelik ona ahk dediği, turgu suratlı dediği için de üzülecekti. Öyle üzülecek, öyle üzülecekti ki, üzüntüsünü anlatacak kelime sözlerde bulunmıyacaktı. Sonunda Jack köpeğin art bacaklarını yakalayacak; yüzü bir acı ve asim sembolü görünüşünde, acılar içinde ayağa kalkacak, köpeğe ağzını açtırdı o ölümlü kavrayan dişlerini gevşettirinceye kadar bacaklarını böyle buke ayıracaktı. Sonra da ylene bacaklarından tutup, hızını ve gücünü arttırarak, çevreye çevirecek, tanjantını hesaplayıp elinden bırakıverecekti uçsun gitsin bir tuğla duvarda başı yamyasa olsun. Ondan sonra da dönüp Margie'ye bakacaktı; gururuna, cesur, sessiz. Yüzü herşeyi anlatacaktı ona. Ne biçim bir aklıkmış, anlatacaktı ona. Kız ona doğru yürüyecaktı ama o sol elinin hafif bir hareketiyle onu durduracaktı. Dönecek; pantolonu yırtılmış, yüzü kaniyala sırlıklıkla islanmış, yürüyüp gidecekti.

Kök eskiden bir büyüğünden duymuştu; kudurmuş bir köpek ısırır mı seni, sen de kudurmuşsun, kuduz olurmuşsun, havlar, dişlermişsin, ağzın köpürmüş, kudurmuş bir köpek gibi insanları ısırmağa koşmuşsun. Bu hale geldin mi de kurtuluşu yokmuş artık. Seni vurmak zorunda kalırmışın. Çok eskiden duymuştu. West Side'da bir çocuğu kudurmuş bir köpek ısırması, polisler öldürmek zorunda kalmışlar çocuğu, bunun için de kolları bacaklarını çamaşır ipiyle bağlayıp bir battaniyeye sararak havasızlıktan boğmuşlar.

Jack ömek istemiyordu. Ama kendisine yaptıkları muamele yüzünden, hepsine ders olacaktı bu, oh olsun size, diyebilecekti. Margie üzülecekti, herkesler üzülecekti. Kederlenecek, ağlayacak, ağlayacak, ağlayacaktı. Bütün bunları nasıl olacağını şimdiden görüyordu. Kendisini bir canağır ipiyle bağlamışlar, kalın iki battaniyenin içinde boğulmak üzere, kıvrımlar, havlıyor, battaniyeyi ısırtıyor, yanarı binada kısıtlı kalmıştan daha beter bir havasızlıktan tıkanıyor. Eddie ağlar, bağırdı: "Jack seni hep payladıkama bilsen ne üzülüyorum, insan olsun." Kendisi ise sadece havlıyor, havasızlıktan tıkanıyor, boğuluyor, öldü ölüyor. Soluk soluğa, neredyse boğuluyor artık, odaya ağlayarak Margie giriyor, mavi gözleri keşerler içinde, ağlamaktan kıpkırmızı, sesi çatal çatal: Jack!, diyor. Jack!.. Pışmanım.. Ben.. Ben.. pışmanım.. Ah.. Ah.. N'olur Jack, öme. SENİ SEVİYORUM!

Oysa, ölüyor.

Ama ömek öyle korkunçtu ki. Ölüm iki metre boyunda, sırf kemik bir ihtiyardı. Rüzgârın gürlüğüyle estiği, gökyüzünde en küçük bir aydınlığın bulunmadığı Kasım geceleri gibi bir yüzü vardı. Elleri buz gibiydi, soluğu Kuley Kutbunun sert yellerinin aynydı. Ölüm üşletti. Ama olandu, umurunda değildi. Ölecekti, öbürküler de üzüleceklerdi. Kendisi o halde ölecek, Margie hıçkırarak. Ona da oh veriyordu işte.

Yürümeye devam etti, yabancı bir yerde bir den uyanırmış gibi oldu. İnsanlar, köpekler, kuşlar vardı ortalıkta; güneş göle vuruyordu.

Böyleydi işte: kendi kendine atar tutar, ortakım işler becerecek, öcünü bırakmıyanızdırız haline bakınca, ama hiç birini bir şey çıkmıyordu bu hallerinin. On iki tane ve sinifinin en çetin çocuğu olmasa, ağlardı.

(Çeviren: M. Z. G.)